

**Briuselis, 2026 m. kovo 6 d.
(OR. en)**

7112/26

**JEUN 38
SOC 140
POLGEN 58
EDUC 76
EMPL 57
GENDER 20
AG 43
ENV 205
ECOFIN 300
COMPET 291
FREMP 92**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2026 m. kovo 5 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2026) 110 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI Kartų tarpusavio teisingumo strategija

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2026) 110 final.

Pridedama: COM(2026) 110 final

Briuselis, 2026 03 05
COM(2026) 110 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Kartų tarpusavio teisingumo strategija

{SWD(2026) 80 final}

1. Įvadas

Kartų tarpusavio teisingumo strategija atspindi Europos Komisijos siekį užtikrinti, kad šiandien priimami sprendimai darytų teigiamą poveikį ir ateities galimybėms, o nauda ir atsakomybė būtų teisingai paskirstomos visoms amžiaus grupėms. Jos tikslas – populiarinti politikos metodus, kuriais derinamas ekonominis klestėjimas ir gerovė, atsakomybė už aplinką, socialinė ir teritorinė sanglauda, fiskalinis tvarumas ir demokratinis dalyvavimas. Ja taip pat siekiama labiau atsižvelgti į jaunuolių, kaip ES ateities atstovų, nuomonę ir užtikrinti kartų solidarumą.

Lygių galimybių srityje ES yra viena iš pasaulio lyderių – išlaikyti šias pozicijas padeda konkurencinga rinkos ekonomika, tvirti socialiniai modeliai ir kokybiškos bei įtraukios viešosios paslaugos. Pasaulyje, kuriam būdingas didėjantis nestabilumas ir spartėjantys visuotiniai pokyčiai ir kuriame dėl ilgalaikių demografinių, technologinių, ekonominių, socialinių, klimato ir aplinkos tendencijų keičiasi galimybių suteikimo ir jų paskirstymo būdai, labai svarbu vėl atsižvelgti į kartų tarpusavio teisingumo principą. Tai padės užtikrinti, kad būtų toliau plėtojamos jaunimo, kuris yra būsimos Europos pagrindas, galimybės ir kad ES savo gyventojams galėtų sukurti tvarią ir įtraukią gerovę.

Ši strategija yra pasitikėjimo ir bendradarbiavimo projektas, sukurtas pasitelkus bendros kūrybos procesą¹, kurio metu taip pat buvo suburtas specialus Europos piliečių forumas kartų tarpusavio teisingumo klausimais². Jis atspindi visos Europos piliečių, suinteresuotųjų subjektų ir bendruomenių idėjas ir rekomendacijas. Įvairaus amžiaus, skirtingos kilmės ir regionų žmonės bendradarbiavo ieškodami būdų, kaip padėti ES geriau atremti didėjančius ir tarpusavyje susijusius iššūkius siekiant geresnės ateities.

2024 m. JT aukščiausiojo lygio susitikime dėl ateities ES ir jos valstybės narės patvirtino Paklą dėl ateities ir Deklaraciją dėl ateities kartų³. Daugiau kaip trečdalis ES valstybių narių savo konstitucijose užsimena apie ateities kartas ir (arba) yra sukūrusios specialias institucines struktūras, taip pabrėždamos, kad svarbu apsaugoti ateities kartų galimybes. Tai glaudžiai susiję su Darbotvarkės iki 2030 m. ir darnaus vystymosi tikslų – visuotinai pripažinto plano, skirto taikai ir klestėjimui žmonių ir planetos labui dabar ir ateityje užtikrinti, – įgyvendinimu.

Šia strategija Komisija padeda įgyvendinti tvirtą ES įsipareigojimą pasinaudoti šiuo pasauliniu lygmeniu suteiktu postūmiu, vadovaujantis supratimu, kad taikos, žmogaus teisių ir planetos apsaugojimas, kartu užtikrinant didesnę ateities kartų gerovę ir skatinant dabartinių kartų solidarumą, yra dalis Europos tapatybės, taip pat viena iš jos vertybių ir ilgalaikių strateginių interesų⁴.

Šia strategija, grindžiama ilgalaikės atsakomybės, kartų solidarumo ir teritorinio lygiavertiškumo principais, taip pat siekiama padėti atkurti pasitikėjimą viešosiomis institucijomis, formuoti tvarią ir teisingą ateitį ir užtikrinti, kad šiandien daroma pažanga būtų prisidedama prie pagrindų, ant kurių statoma ateitis, stiprinimo.

¹ Pagalbinė medžiaga, naudota strategijai parengti.

² Europos piliečių forumas kartų tarpusavio teisingumo klausimais.

³ Deklaracija dėl ateities kartų – JT.

⁴ Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Sąjunga skatina kartų solidarumą, o Pagrindinių teisių chartijoje pabrėžiama, kad naudojimasis pagrindinėmis teisėmis apima atsakomybę ateities kartų atžvilgiu. Be kitų iniciatyvų, iš tokių svarbių pavyzdžių kaip Europos vyresnių žmonių aktyvumo metais paskelbti 2012-ieji ir Europos jaunimo metais paskelbti 2022-ieji matyti, kad Sąjunga kartų sanglaudai skiria daug dėmesio. 2023 m. komunikate dėl demografinių pokyčių kartų tarpusavio teisingumas laikomas politikos pagrindu, o 2025 m. strateginio prognozavimo ataskaitoje jis įvardytas kaip vienas iš aštuonių pagrindinių prioritetų.

2. Kintančios galimybių perspektyvos

Didžiosios tendencijos, turinčios įtakos kartų galimybių pusiausvyrai

Jauni europiečiai bręsta sparčių pokyčių laikais ir susiduria su esminiais iššūkiais. Dėl demografinių pokyčių ir migracijos, žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos ir kintančios geopolitinės aplinkos keičiasi būdai, kaip kuriamos ir įvairioms kartoms paskirstomos galimybės, be kita ko, švietimo, užimtumo ir apsirūpinimo būstu srityse⁵. Šie pokyčiai daro poveikį žmonėms visais jų gyvenimo etapais ir formuoja bendrą atsakomybės perspektyvą, suteikiančią puikią progą atnaujinti ES socialinį, ekonominį ir demokratinį modelį taip, kad tai būtų naudinga tiek dabartinei, tiek ateities kartoms⁶.

Žvelgiant iš visas kartas apimančios perspektyvos, pagrindinis klausimas yra ne patys pokyčiai, o tai, ar šiandien mūsų priimami sprendimai padeda didinti žmonių galimybes gerai gyventi ateityje, taip pat ar dėl jų didėja, – o gal mažėja – ateities kartų galimybės. Ilgėjanti gyvenimo trukmė, technologinė pažanga ir perėjimas prie neutralaus poveikio klimatui ir tausaus išteklių naudojimo ekonomikos gali padėti užtikrinti didesnę klestėjimą ir gerovę visą gyvenimą. Norint tai pasiekti, reikės ilgalaikės, teisės aktuose įtvirtintos vizijos, taip pat užtikrinti pradinės grandies investicijas, paramą aktyviam dalyvavimui darbo rinkoje visą profesinį gyvenimą ir tvarų kartų tarpusavio teisingumą.

Vykstant **demografiniam perėjimui** keičiasi visuomenės modeliai, o tai turi įtakos jaunesnių kartų galimybėms įsigyti būstą, įsidarbinti ir gauti pajamų, taip pat ilgalaikės ir sveikatos priežiūros sistemoms. Be to, vyresnių žmonių aktyvumas, žinių perdavimas iš kartos į kartą ir ilgesnis dalyvavimas ekonominiame ir socialiniame gyvenime gali padėti gyventi ilgiau ir sveikiau. Investuojant į mokymąsi visą gyvenimą, lanksčias darbo sąlygas ir vyresnio amžiaus žmonėms palankias bendruomenes, demografiniai pokyčiai gali tapti visoms kartoms naudinga galimybe.

Dar vienas akivaizdus pavyzdys – **klimatas ir gamta**. Ryžtingi veiksmai klimato ir aplinkos apsaugos srityje padeda išvengti daug didesnių išlaidų, kurias turėtų padengti jaunesnė ir būsimo kartos, ir yra investicija į jaunesnės ir būsimo kartų sveikatą, saugumą ir geras gyvenimo sąlygas, kartu šiandien suteikiant apčiuopiamos naudos visų amžiaus grupių žmonėms – užtikrinant švaresnę aplinką, geresnes visuomenės sveikatos paslaugas, energetinį ir apsirūpinimo vandeniu saugumą ir atsparesnes bendruomenes. Ir priešingai – nesiimant veiksmų būtų padarytas didelis neigiamas poveikis ateities kartų gerovei. Įtraukiai įgyvendinama žaliaji pertvarka padeda kurti kokybiškas darbo vietas, gerinti gyvenimo sąlygas, didinti įperkamumą ir stiprinti ES atsparumą bei energetinį saugumą.

Dėl skaitmenizacijos, dirbtinio intelekto ir kosmoso technologijų keičiasi švietimo, darbo, gyvenimo būdo ir demokratinio dalyvavimo visais gyvenimo etapais modeliai. Nors šiems pokyčiams reikalingas gebėjimas prisitaikyti, jie taip pat atveria naujų galimybių. Mokymasis visą gyvenimą, kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas, taip pat į žmogų orientuotos inovacijos gali padėti užtikrinti, kad technologinė pažanga būtų naudinga visoms kartoms, suteiktų galimybių jaunimui klestėti kintančioje darbo rinkoje ir prisidėtų prie aktyvesnio dalyvavimo ir didesnio savarankiškumo visą ilgesnį gyvenimą. **Keičiantis darbo pobūdžiui** keičiasi ir užimtumo formos, karjeros modeliai ir organizacinės struktūros, todėl, jei šie pokyčiai nebus tinkamai valdomi, gali padidėti nelygybė, o jaunuoliai bus priversti rinktis mažiau linijinę ir labiau neapibrėžtą karjerą.

⁵ Europos Komisija savo [Didžiųjų tendencijų platforma](#) yra nustačiusi ir stebi 14 didžiųjų tendencijų, kurios yra labai svarbios ES atečiai.

⁶ [Europos strategijos ir politikos analizės sistemos \(ESPAS\) 2025 m. kartų tarpusavio teisingumo perspektyvų prognozavimo dokumente](#) išsamiai apžvelgiami dėl didžiųjų tendencijų kartų tarpusavio teisingumo srityje kylantys iššūkiai ir atsirandančios galimybės.

Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, nuo šiandien priamamų sprendimų dėl investicijų, viešųjų finansų, fiskalinių ir pensijų sistemų ir reguliavimo, turinčių įtakos ap(si)rūpinimui būstu, švietimui, sveikatai, vaikų ir ilgalaikiai priežiūrai, darbo galimybėms ir turto pasiskirstymui, priklausys, koks bus palikimas ateities kartoms – didės suvaržymai ar bus daugiau galimybių veikti⁷.

Todėl, norint vadovautis kartų solidarumu grindžiamu požiūriu, reikia ryžto, grindžiamo bendros atsakomybės ir solidarumo principais, kad visos kartos, visų pirma jaunimas, būtų ne tik pasirengusios atečiai, bet ir turėtų galimybių ją formuoti, remdamosi visų kartų patirtimi, indėliu ir solidarumu.

Žmonėms pereinant iš vieno gyvenimo etapo į kitą, keičiasi ir galimybės bei rizika, todėl tarp kartų atsiranda didelių skirtumų, susijusių su galimybėmis gauti išsilavinimą, gyventi saugioje aplinkoje, dirbti stabilų darbą, įsigyti būstą, naudotis priežiūros paslaugomis, užgyventi turto ir užsitikrinti ilgalaikį saugumą. Todėl reikia vadovautis telktis skatinančiu požiūriu, kuris padėtų suvienyti kartas siekti bendrų tikslų ateities labui.

Šiandien vaikai ir jaunuoliai turi vis daugiau galimybių mokytis, keliauti, užsiimti savanoriška veikla ir išreikšti savo nuomonę⁸. Jie yra labiausiai išsilavinusi ir geriausiai skaitmenines technologijas išmananti karta – technologinių inovacijų naudojimo lyderiai⁹, kurių tikėtina gyvenimo trukmė 2024 m. siekė 81,7 metų. Vis dėlto šiandien jaunuoliai taip pat dažniau susiduria su darbo rinkos veikimo sutrikimais ir naujovišku nesaugumu, susijusiu su sparčiais technologiniais pokyčiais ir plintančiomis nestandartinėmis darbo formomis. Nepaisant apskritai aukšto jų išsilavinimo lygio, daug jaunuolių renkasi tokias švietimo arba mokymo kryptis, kurios ne visada atitinka kintančius įgūdžių poreikius ir besiformuojančiuose sektoriuose atsirandančią paklausą. Smarkiai prastėja daugelio jaunuolių pagrindiniai įgūdžiai. Tai gali apsunkinti perėjimą iš švietimo sistemos prie stabilaus darbo ir lemti nenuoseklias ankstyvosios karjeros kryptis ir didesnę nestabilaus darbo riziką. Šis ekonominis spaudimas persipina su platesnio masto socialiniais ir psichologiniais iššūkiais, įskaitant didesnę jaunuolių patiriamą stresą, nerimą ir vienišumo jausmą, ir atspindi netikrumą, finansinę įtampą ir sustiprėjusį socialinį lyginimąsi vieni su kitais skaitmeninėje aplinkoje. Vienas iš iššūkių taip pat yra būsto įperkamumas, dėl kurio jaunuoliams sunkiau įsigyti nuosavą būstą ir išsikraustyti iš tėvų namų, todėl jie vėliau pereina prie savarankiško gyvenimo.

Vyresnio amžiaus asmenys taip pat mato kintančias galimybių perspektyvas, kurias lemia ilgesnis ir sveikesnis gyvenimas, tačiau taip pat didesnė ilgalaikės priežiūros poreikiai ir skurdo rizika vėlesniame gyvenimo etape. Jų gebėjimai išlikti aktyviems, saugiems ir palaikyti ryšius labai nevienodi. Visų pirma moterims dėl per visą gyvenimą susikaupusios nelygybės kyla didesnė skurdo ir finansinio nesaugumo rizika. Daug vyresnio amžiaus asmenų nori toliau prisidėti prie visuomenės gyvenimo ir išlikti darbo rinkoje, tačiau jiems trukdo sparti skaitmenizacija¹⁰, dėl kurios kyla pavojus, kad bus išstumti prastesnius skaitmeninius įgūdžius turintys asmenys¹¹. Plačiai paplitusi diskriminacija dėl amžiaus – 52 proc. ES piliečių mano, kad vyresnis amžius yra didžiausias darbo ieškančių asmenų trūkumas, nes dažnai laikoma, kad vyresnio amžiaus darbuotojai prasčiau geba prisitaikyti ir turi mažiau skaitmeninių

⁷ 2025 m. strateginio prognozavimo ataskaitoje nustatytos aštuonios svarbios sritys, kuriose ES gali imtis veiksmų, kad specifiniai Europos iššūkiai būtų paversti galimybėmis.

⁸ Ataskaita dėl ES jaunimo strategijos įgyvendinimo (2022–2024 m.), ES leidinių biuras.

⁹ Eurostato duomenimis, 2025 m. mažiausiai 75 proc. 16–29 m. jaunuolių buvo įgiję bent pagrindinių skaitmeninių įgūdžių.

¹⁰ Skaitmeniniam amžiui reikalingi įgūdžiai – Aiškinamoji statistika – Eurostatas.

¹¹ Skaitmeniniai įgūdžiai 2023 m. Išsilavinimo ir amžiaus poveikis.

kompetencijų¹². Pagrindinių paslaugų ir infrastruktūros, įskaitant plačiąjuosį ryšį, trūkumas daro ypač didelį poveikį kai kuriose kaimo vietovėse, kuriose vidutinis gyventojų amžius yra didesnis.

Ekonominis saugumas vėlesniame gyvenimo etape taip pat priklauso nuo pensijų sistemų adekvatumo ir tvarumo. Šios sistemos atlieka labai svarbų vaidmenį formuojant kartu tarpusavio teisingumą, nes padeda užtikrinti vyresnio amžiaus asmenų pajamų saugumą ir ilgalaikio viešųjų finansų atsparumą pusiausvyrą. Savarankiškumui, vienišumo jausmui, sveikatos rezultatams ir gyvenimo kokybei senatvėje taip pat turi įtakos teritoriniai skirtumai, susiję su sveikatos ir ilgalaikio priežiūra, galimybėmis naudotis reguliaraus fizinio aktyvumo ir judumo infrastruktūra¹³. Ateityje vyresnio amžiaus asmenys gyvens ilgiau, todėl jiems reikės namuose teikiamų paslaugų ir atitinkamų prietaikymų, kad jie galėtų toliau gyventi savo namuose. Nepriklausomai nuo amžiaus, fizinis aktyvumas padeda gerinti bendrą savijautą ir stiprinti kognityvines funkcijas.

Lytis ir toliau yra vienas iš pagrindinių nelygybės ir diskriminacijos veiksnių. 2023 m. ES moterys per valandą uždirbo vidutiniškai 12 proc. mažiau nei vyrai ir 2024 m. jų užimtumo lygis siekė 70,8 proc., o vyrų – 80,8 proc.¹⁴ Moterys taip pat prisiima didžiąją dalį priežiūros pareigų. Daugelis jų susiduria su diskriminacija ir seksualiniu priekabiavimu, o maždaug kas trečia moteris patiria fizinį ar seksualinį smurtą, įskaitant smurtą darbe. Laikui bėgant ši nelygybė užimtumo, darbo užmokesčio ir priežiūros pareigų srityse kaupiasi, todėl didėja lyčių nelygybė, susijusi su pajamų saugumu, pensijomis ir ekonomine nepriklausomybe vėlesniais gyvenimo etapais.

Nepalankioje padėtyje esančios grupės susiduria su papildomais sunkumais, kuriems įveikti reikalingas sąveikinis požiūris. Vidutiniškai daugiau kaip ketvirtadalį rinkos pajamų nelygybės Europoje galima susieti su paveldimais veiksniais, pavyzdžiui, tėvų socialine ir ekonomine padėtimi¹⁵ arba geografinė vietovė. Dėl silpnų ryšių tarp švietimo sistemos ir darbo rinkos jaunuoliai su negalia, pereidami į suaugusiųjų gyvenimą, dažnai susiduria su sunkumais. Vaikams ir toliau kyla didesnė skurdo rizika nei visiems gyventojams. Dėl teritorinių skirtumų, ypač kaimo ir atokiose vietovėse, mažėja galimybių gauti kokybišką mokymą, įsigyti būstą, naudotis transporto paslaugomis ir susisiekti, todėl didėja protų nutekėjimas bei nesimokančių, nedirbančių ir mokymuose nedalyvaujančių (NEET) jaunuolių skaičius.

Struktūrinių kliūčių, susijusių su švietimu ir mokymu, užimtumu, skurdu, didelėmis būsto kainomis ir ribotomis galimybėmis naudotis paslaugomis, poveikis kaupiasi ir dažnai yra perduodamas iš kartos į kartą. Jį ypač jaučia diskriminaciją patiriantys asmenys, įskaitant migrantų kilmės asmenis, romus ir LGBTIQ+ asmenis.

Viso žmogaus gyvenimo perspektyva apima ne tik šiandienos kartas. Išnagrinėję ilgalaikes demografines, technologines, aplinkos, klimato ir socialines bei ekonomines tendencijas, galėsime numatyti ateities kartų galimybes ir joms kilsiančią riziką. Nors šiuo metu ateities kartos negali balsuoti ar kalbėti savo vardu, nuo šiandien priimamų sprendimų priklausys jų galimybių perspektyvos. Todėl, siekiant užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą, reikia šalinti esamas spragas ir kartu kurti tokią ateitį, kurioje galėtų klestėti šiuo metu dar negimę žmonės.

¹² 2023 m. gruodžio mėn. „Eurobarometro“ apklausa „Diskriminacija Europos Sąjungoje“.

¹³ Negalios statistika. Pagyvenusių žmonių pagalbos ar paramos poreikiai.

¹⁴ Vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumo padėtis ES – Europos Komisija; Moterų ir asmenų su negalia užimtumo lygio skirtumai – Eurostatas.

¹⁵ EBPO (2025), *To Have and Have Not – How to Bridge the Gap in Opportunities*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dec143ad>.

3. Kas bus, jeigu nesiimsime veiksmų. Neveikimo kaina

Užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą – strateginis ES pasirinkimas. Rinkimų ciklai dažnai trunka trumpai, todėl daugėja paskatų pirmenybę teikti trumpalaikėms perspektyvoms. Kai vykdančią politiką nepakankamai atsižvelgiama į jos poveikį įvairioms kartoms, palaipsniui kaupiasi ekonominės, aplinkos, socialinės ir demokratinės sąnaudos. Vien klimato kaitos srityje dėl neveikimo ES BVP iki šio šimtmečio pabaigos sumažėtų nuo 7 proc. iki dviženklio procentinio dydžio¹⁶. Su klimatu susiję ekonominiai nuostoliai didėja dar sparčiau¹⁷.

Kai galimybės nevienodai pasiskirsto tarp įvairių kartų, teritorijų ir socialinių grupių, kyla pavojus, kad ekonominė nauda vis labiau telksis vienoje vietoje. Gali sumažėti socialinis judumas, padidėti nelygybė ir susilpnėti tikėjimas gyvenimo galimybių teisingumu. Mažiau nei pusė europiečių mano, kad jie turi lygias galimybes siekti gero gyvenimo, ir tik 38 proc. jų mano, kad dauguma jų gyvenimo rezultatų pasiekiami teisingai. Iš to matyti, jog vis labiau įsivyrėja nuomonė, kad gyvenimas nėra teisingas¹⁸. Šis suvokimas atspindi būtinybę šalinti atsirandančius skirtumus, dėl kurių nepalanki ekonominė padėtis perduodama iš kartos į kartą, kol šie skirtumai netapo struktūriniais.

Neveikimas taip pat gali daryti poveikį demokratijos atsparumui. Kai manoma, kad vykdančią politiką nepakankamai reaguojama į kartų kaitą, gali sumažėti pasitikėjimas institucijomis. Nors pasitikėjimas ES tebėra palyginti didelis, labai svarbu juo pasinaudoti ir sustiprinti piliečių aktyvumą bei padidinti demokratijos atsparumą. Socialinė izoliacija gali būti siejama su mažesniu piliečių dalyvavimu ir rinkėjų aktyvumu ir apskritai mažesniu politiniu aktyvumu¹⁹. Dezinformacija gali pakirsti pasitikėjimą institucijomis ir žiniasklaida, kelti pavojų rinkimams ir trukdyti piliečiams priimti pagrįstus sprendimus²⁰. Dėl to visuomenė tampa mažiau atspari sukrėtimams, labiau pasikliauja atsakomaisiais veiksmais ir mažėja jos pajėgumai ryžtingai investuoti į ateitį.

Todėl neveikimas kartų tarpusavio teisingumo srityje turi ne tik ekonominių, bet ir demokratinį bei socialinių padarinių ir padarinių aplinkai. Sprendžiant šiandien kylančias problemas, susijusias su būstu, įgūdžiais, galimybėmis dalyvauti darbo rinkoje, viešaisiais finansais, gamtos ištekliais, klimatu, priežiūros ir gerovės sistemomis ir galimybėmis naudotis paslaugomis, atsiranda puiki proga suteikti galių jaunesnėms kartoms, kartu dar kartą patvirtinant visų amžiaus grupių žmonių solidarumo ir tarpusavio teisingumo principus. Todėl kartų tarpusavio teisingumas yra ne papildomas tikslas, o viena iš stabilumo, legitimumo ir tvaraus bei švaraus augimo ateinančiais dešimtmečiais sąlygų.

¹⁶ 2040 m. klimato srities tikslo poveikio vertinimas, SWD(2024) 63 final, 2/5 dalis, 7 priedo 3 skyrius.

¹⁷ Dėl ekstremalių reiškinių, susijusių su oro sąlygomis ir klimatu, patiriami ekonominiai nuostoliai Europoje | Rodikliai | Europos aplinkos agentūra (EAA). Pastarųjų 45 metų su klimatu susiję ekonominiai nuostoliai siekia 822 mlrd. EUR, iš jų 25 proc. patirta vos per pastaruosius ketverius metus.

¹⁸ 2023 m. vasario mėn. „Eurobarometro“ apklausa „Teisingumas, nelygybė ir kartų judumas“.

¹⁹ Vieniškumo rizikos veiksniai ir pasekmės – Jungtinis tyrimų centras, ES mokslo centras.

²⁰ ES kovos su dezinformacija praktikos kodeksas | Europos Komisija. 63 proc. jaunesnių europiečių dažniau nei kartą per savaitę susiduria su melagingomis naujienomis, o 51 proc. europiečių mano, kad internete yra susidūrę su dezinformacija.

4. Naujų teisingumo pagrindų kūrimas. Naujas kartų susitarimas

Kartų tarpusavio teisingumas priklauso nuo to, ar bus sutvirtinti kartų solidarumo pagrindai. Šioje strategijoje pristatomas naujas kartų susitarimas, parengtas vadovaujantis Europos piliečių forumo rekomendacijomis ir atspindintis būtinybę ilgainiui plėtoti galimybes, šalinti teritorijų skirtumus ir užtikrinti, kad sprendimai būtų priimami atsižvelgiant į ilgalaikę perspektyvą. **Juo sukurama bendra sistema, kuria siekiama suderinti prognozes, teisingumą ir atsakomybę,** kad šiandien priimami sprendimai padėtų didinti tiek dabartinės, tiek būsimų kartų galimybes, **ir stiprinti ES socialinę struktūrą,** suburiant kartas siekti bendrų tikslų, priiimti bendrą atsakomybę ir imtis bendrų investicijų į ateitį.

Naujasis kartų susitarimas grindžiamas trimis ramsčiais. Jie yra: 1) *teisingas politikos formavimas*, kuriuo įtvirtinamas perspektyvinis mąstymas ir jaunimo perspektyva; 2) *sąžiningos galimybės*, suvienijant kartas siekti bendrų tikslų geresnės ateities labui, ir 3) *teisingos vietos*, skatinant užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą visose teritorijose.

4.1. Teisingas politikos formavimas. Perspektyvinio mąstymo ir jaunimo perspektyvos įtvirtinimas

Norint užtikrinti teisingą politikos formavimą, reikia, kad siekiant trumpalaikių tikslų būtų sistemingai įvertinamas ilgalaikis sprendimų poveikis. Priimant teisės aktus, rengiant biudžetus ir vykdant reformas ilgainiui formuojamos galimybės: šiandien priimami sprendimai ateities kartoms gali duoti ilgalaikės naudos arba sukelti išlaidų. Ilgalaikis, sisteminis požiūris padeda užtikrinti, kad dėl trumpalaikių sprendimų vėliau nekiltų išvengiamos rizikos ir neatsirastų nereikalingos naštos.

Tai reiškia, kad reikia taikyti į ateitį orientuoto ir įrodymais grindžiamo valdymo metodus. Įgyvendindama geresnio reglamentavimo darbotvarkę, ES pirmąja gero valdymo ir į ateitį orientuoto sprendimų priėmimo srityse²¹. Ji naudoja keletą priemonių, pavyzdžiui, strateginį prognozavimą, poveikio vertinimus ir viešas konsultacijas, kad galėtų remdamasi įrodymais apsvarstyti kompromisus, o tai padeda anksti nustatyti riziką ir pagrįsti politikos sprendimus. Šie metodai padeda visuose sektoriuose formuoti atsparesnę ir patikimesnę politiką.

Teisingas politikos formavimas taip pat priklauso nuo to, ar diskusijų metu atsižvelgiama į asmenų, kuriems ilgalaikį poveikį turintys sprendimai daro didžiausią įtaką, nuomonę. Tai reiškia, kad jaunuoliams turi būti suteikiama galimybių prasmingai ir proporcingai prisidėti prie politikos diskusijų, kurių metu formuojama jų ateitis.

Šiandien priimami sprendimai dažnai daro didelį poveikį ateities kartoms – tiek ekonominiu, tiek socialiniu, tiek aplinkos apsaugos požiūriu. Toliau nurodyti veiksmai padės dar geriau užtikrinti, kad į politikos formavimo procesus būtų nuosekliai integruojama ilgalaikė perspektyva.

Kad paremtų teisingą politikos formavimą, Komisija imsis toliau nurodytų veiksmų.

1. **Padės didinti** visų ES valstybių narių **viešojo administravimo institucijų ateities raštingumą** ir paskelbs daugiakalbį į ateitį orientuoto politikos formavimo dokumentų rinkinį.

²¹ EBPO (2025), *Better Regulation Practices across the European Union 2025*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6f007516>.

2. **Formuodama politiką aktyviau naudosis strateginio prognozavimo metodais**, pavyzdžiui, populiarins *Poveikio ateities kartoms pusiausvyros užtikrinimo priemonę* (angl. *Futures Balance Tool*) – DI grindžiamą priemonę, skirtą perspektyvinei politikos analizei vystymosi srityje atlikti ir sukurtą bendradarbiaujant su JT platforma „Beyond Lab“.
3. Imdamasi pagrindinių Komisijos darbo programoje nurodytų iniciatyvų, **toliau sistemingai atliks poveikio jaunimui patikras, be kita ko, palaikys jaunimo politikos dialogus**, kad būtų išnagrinėtas galimas naujų politikos krypčių poveikis jaunimui.
4. **Europos mokslo ir naujų technologijų etikos grupei (angl. EGE) paves** atlikti sąžiningos skaitmeninės ateities, DI ir skaitmeninių viešųjų gėrybių analizę ir pateikti susijusias rekomendacijas.
5. 2028 m. pradžioje **paskelbs kartų tarpusavio teisingumo strategijos įgyvendinimo pažangos ataskaitą** – ja remiantis bus nustatytas ES indėlis į JT tolesnius veiksmus, susijusius su Deklaracijos dėl ateities kartų įgyvendinimu.
6. **Paskelbs ilgaamžiškumo veiksmų gaires** ir jose išsamiai išdėstys visoms amžiaus grupėms aktualius su amžiumi susijusius politikos klausimus, kad būtų nustatytos strateginės galimybės aktyviai formuoti ilgesnį, sveikesnį ir finansiškai saugų gyvenimą.

Įkvepianti ES valstybių narių praktika

- **Perspektyvinio mąstymo įtvirtinimo oficialiose struktūrose** įvairiomis formomis **pavyzdžių** galima rasti daugelyje valstybių narių: Suomijoje (*Ateities reikalų komitetas*²²), Ispanijoje (*Nacionalinis prognozavimo ir strategijos biuras*²³) ir Maltoje (*Ateities kartų sergėtojo tarnyba*²⁴).
- **Specialius reglamentavimo poveikio jaunimui ir (arba) ateities kartoms vertinimus atlieka daug ES valstybių narių**: Austrija (*Wirkungsorientierte Folgenabschätzung*), Belgija / Flandrija (*JoKER*), Italija (*Valutazione di Impatto Generazionale*), Nyderlandai (*Generatietoets*), Prancūzija (*Clause d'impact jeunesse*), Suomija (*Lapsivaikutusten arviointi*), Švedija (*Barnkonsekvensanalys*) ir Vokietija (*Jugend-Check*).

4.2. Sąžiningos galimybės. Kartų suvienijimas siekti bendrų tikslų geresnės ateities labui

Sąžiningoms galimybėms užtikrinti reikia, kad vaikai ir jaunuoliai galėtų kurti savo gyvenimą ant tvirto pagrindo. Sąlygos, kuriomis gyvenama ankstyvaisiais gyvenimo tarpsniais, daro didelę įtaką vėlesniems rezultatams, o nepalankios padėties poveikis, jeigu jo nesiimama šalinti ankstyvuju etapu, ilgainiui yra linkęs kauptis. Todėl pagal kartų solidarumu grindžiamą požiūrį pirmenybė teikiama ankstyvai prevencijai, tikslinei paramai ir tinkamai valdomam perėjimui į suaugusiųjų gyvenimą, taip pat pripažįstama, kad sąžiningos galimybės kuriamos visą gyvenimą.

Siekiant užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą, labai svarbų vaidmenį atlieka politikos priemonės, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama vaikams ir jaunuoliams, visų pirma neturintiems palankių sąlygų ir (arba) patiriantiems diskriminaciją. Tai reiškia, kad reikia nuolat investuoti į ankstyvąjį vaikų ugdymą, švietimą, mokymą ir įgūdžius, prieigą prie kultūros išteklių, dalyvavimą kultūrinėje veikloje ir kultūros infrastruktūrą, rekreacinę veiklą, galimybes naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, įsigyti būstą ir naudotis transporto bei

²² Suomijos [ateities reikalų komitetas](#) yra nuolatinis parlamentinis organas, kuriam pavesta prognozavimą instituciniu lygmeniu integruoti į valdymo sistemą.

²³ Ispanijos [nacionalinis prognozavimo ir strategijos biuras](#) koordinuoja veiksmų gairių „Ispanija 2050 m.“ įgyvendinimą ir siekia strateginį prognozavimą instituciniu lygmeniu įtvirtinti valdymo sistemoje, kad dabartinė politika būtų suderinta su ilgalaikiais kartų tarpusavio teisingumo tikslais.

²⁴ Maltos [ateities kartų sergėtojo tarnyba](#) yra aukšto lygio komisija, atliekanti valdžios sektorių auditą, kuriuo siekiama užtikrinti, kad darnaus vystymosi politika nedarytų neigiamo poveikio būsimiems piliečiams.

kitomis esminėmis paslaugomis, taip pat teikti tikslinę paramą svarbiais pereinamaisiais gyvenimo etapais, pavyzdžiui, baigiant mokyklą, įsilieję į darbo rinką ar kuriant savarankišką namų ūkį. Taip pat reikia skatinti finansinį raštingumą, kuris yra labai svarbus siekiant suteikti galių jaunimui užsitikrinti finansinę nepriklausomybę ir finansinę įtrauktį²⁵. Šios priemonės, iš anksto šalinant riziką ir remiant vaikus, kuriems reikia pagalbos²⁶, padeda užkirsti kelią nelygybės įsitvirtinimui ir ilgai sumažinti socialinėms sistemoms daromą spaudimą. Kad šios priemonės būtų veiksmingos, jos ne tik turi būti pritaikytos pagal amžių, bet jas taikant turi būti atsižvelgiama ir į konkrečius pažeidžiamų ir nepalankioje padėtyje esančių grupių poreikius.

Kartų tarpusavio teisingumas gali tapti tikrove tik kai teisingai paskirstomas visuomenės sukurtas turtas. Nevienodas turto pasiskirstymas ir turto bei palikimo apmokestinimo skirtumai mūsų visuomenėje turi įtakos rizikos ir galimybių perdavimo iš kartos į kartą modeliams. Siekiant nutraukti užburtą ratą, kai nepalanki padėtis perduodama iš kartos į kartą, taip pat labai svarbu šalinti struktūrines kliūtis, kurios daro neproporcingai didelį poveikį jaunesnio amžiaus žmonių grupėms, kartu užtikrinant, kad vyresnio amžiaus asmenys sendami galėtų jaustis saugūs, išlikti įtraukti ir įnešti savo indėlį. Jaunimo galimybėms visapusiškai prisidėti prie visuomenės gyvenimo ir užtikrintai planuoti ateitį įtakos turi tokie veiksniai kaip būsto įperkamumas, galimybė gauti išsilavinimą ir mokytis, stabilios ir pelningos karjeros perspektyvos, kokybiška sveikatos priežiūra, įskaitant psichikos sveikatos priežiūrą, ir galimybė derinti darbą, mokymąsi ir privatų bei šeimos gyvenimą. Daugeliu atžvilgių jie taip pat padeda sudaryti sąlygas įvairių kartų bendruomenių kūrimuisi, dalyvavimui ir dialogui.

Norint praktiškai įgyvendinti šiuos principus, reikia imtis tikslinių, įrodymais pagrįstų veiksmų. Atsižvelgiant į tai, šioje strategijoje daug dėmesio skiriama kartų tarpusavio teisingumo analitinės bazės stiprinimui, šiuo tikslu sudarant specialų **kartų tarpusavio teisingumo indeksą**. Jis bus sukurtas taip, kad padėtų nustatyti nevienodas dabartinių kartų ir laikui bėgant atsirandančias galimybes, stebint su kartų tarpusavio teisingumu glaudžiai susijusius rodiklius. Strategija taip pat bus skatinamas piliečių dalyvavimas, suvienijant kartas siekti bendrų tikslų, stiprinant kartų dialogą ir bendradarbiavimą, sudarant sąlygas vaikams ir jaunuoliams aiškiau išreikšti savo nuomonę ir kovojant su diskriminacija dėl amžiaus, dalijantis valstybių narių geriausios praktikos pavyzdžiais.

Kad padėtų užtikrinti sąžiningas galimybes, Komisija imsis toliau nurodytų veiksmų.

1. **Sudarys kartų tarpusavio teisingumo indeksą**, kad juo remiantis būtų galima nustatyti galimybes ir spragas, pagrįsti politikos sprendimus ir skatinti kartų tarpusavio teisingumą.
2. **Padės** Nediskriminavimo, lygybės ir įvairovės aukšto lygio grupei **parengti geriausios praktikos, susijusios su lygybe nepaisant amžiaus, kompendiumą** remiantis būsimu tyrimu dėl diskriminacijos dėl amžiaus ES, kuriame ketinama apžvelgti lygybės nepaisant amžiaus srities nacionalinius veiksmų planus ar priemones.
3. **Skatins** pagal programą „Europos horizontas“ vykdomą **bendradarbiaujamą mokslinių tyrimų veiklą**, kuria propaguojamas kartų tarpusavio teisingumas.
4. **Sušauks Demografijos forumą** – susirinkimą, skirtą keistis patirtimi ir mokytis vieniems iš kitų, kaip spręsti su demografiniais pokyčiais susijusias problemas.

²⁵ Veiksmai, kuriais siekiama skatinti finansinį raštingumą, išdėstyti 2025 m. Europos Komisijos [komunikate dėl ES finansinio raštingumo strategijos](#), COM(2025) 681 final.

²⁶ Vadovaujantis Europos vaiko garantijų sistemos principais, [Europos vaiko garantijų sistema – Užimtumas, socialiniai reikalai ir įtrauktis](#).

5. **Skatins piliečių, visų pirma jaunimo, dalyvavimą** remdama dalyvaujamuosius ir konsultacinius procesus, be kita ko:
 - a. populiarins kartų dialogą, dalyvaujamąjį biudžeto sudarymą, dalyvaujamąjį prognozavimą, piliečių forumus ir novatoriškas internetines pilietinių technologijų priemones;
 - b. surengs 2026 m. Europos jaunimo savaitę, skirtą solidarumui ir teisingumui;
 - c. didins informuotumą, ypač apie lapkričio 16-ąją – Kartų tarpusavio teisingumo dieną.
6. **Stiprins ES jaunimo ir sporto politikos kartų tarpusavio teisingumo aspektą** įgyvendindama **ES jaunimo strategiją po 2027 m.** ir **ES darbo planą sporto srityje**, taip pat **užtikrins aktyvesnį vaikų dalyvavimą** formuojant ES politiką – gins vaikų teises visose atitinkamose ES politikos srityse²⁷ ir remsis ES vaikų dalyvavimo platformoje vykdoma veikla²⁸.

Įkvepianti ES valstybių narių praktika

- Nyderlanduose įgyvendinant veiksmų programą „Promising Start“ pirmąsias 1 000 dienų remiami vaikai ir jų tėvai.
- Belgijoje, Briuselyje, įgyvendinamas ES lėšomis finansuojamas ap(si)rūpinimo būstu projektas **CALICO**, kuriuo remiamas kartų solidarumas, moterų aprūpinimas būstu ir įperkama nuosavybė.
- Lenkijoje įgyvendinant Europos solidarumo korpuso iniciatyvos projektą **rengiami sodininkystės praktiniai seminarai „Kartu su senjorais“**, kurių metu skatinami kartų tarpusavio ryšiai ir integracija į bendruomenę.

4.3. Teisingos vietos. Kartų tarpusavio teisingumo užtikrinimas visose teritorijose

Kartų tarpusavio teisingumui įtakos turi ne tik amžius, lytis ir socialinė bei ekonominė padėtis, bet ir vieta. Žmonių gyvenamoji vieta daro didelę įtaką jų galimybėms gauti išsilavinimą, susipažinti su kultūra, įsidarbinti, įsigyti būstą, naudotis paslaugomis ir skaitmenine infrastruktūra, judėti ir dalyvauti demokratinėje veikloje bei visuomenės gyvenime. Dėl teritorinių skirtumų – tarp miesto ir kaimo vietovių, pasienio regionų ir palankių sąlygų neturinčių rajonų – ilgainiui gali padidėti nelygybė.

Kartų tarpusavio teisingumo teritorine perspektyva siekiama užtikrinti, kad skirtingos karto neatsidurtų nepalankioje padėtyje dėl geografinės vietovės. Tam reikalinga tokia politika, pagal kurią būtų atsižvelgiama į vietos sąlygas ir poveikį klimatui ir investuojama į ilgalaikį vietovių pajėgumą remti įvairių kartų galimybes. Galimybės įsigyti įperkama ir tvarų būstą, kokybiškos viešosios paslaugos, įskaitant socialines ir priežiūros paslaugas, transportas, skaitmeninis ryšys, socialinė infrastruktūra ir poilsio infrastruktūra yra labai svarbūs veiksniai, nuo kurių priklauso, ar žmonės galės likti savo bendruomenėse, į jas grįžti arba jose kurti savo ateitį. Be to, mobilumas mokymosi tikslais ir laisvas darbuotojų judėjimas padeda suteikti daugiau galimybių, visų pirma jaunimui, sudarant sąlygas perduoti įgūdžius ir žinias ir remiant ilgalaikį tvarų konkurencingumą ir augimą.

Kartų ryšių stiprinimas vietos lygmeniu taip pat padeda didinti atsparumą ir stiprinti socialinę sanglaudą. Bendruomenės infrastruktūra, bendros viešosios erdvės ir vietos paslaugos gali padėti palaikyti įvairių amžiaus grupių žmonių ryšius, mažinti izoliaciją ir skatinti tarpusavio paramą, ypač tose vietovėse, kuriose vyksta demografiniai pokyčiai arba

²⁷ ES vaiko teisių strategija, COM(2021) 142 final.

²⁸ ES vaikų dalyvavimo platforma | Europos Sąjunga.

ekonomikos pertvarka. Didinant žmonių galimybes naudotis kultūros ištekliais ir dalyvauti kultūrinėje veikloje puoselėjamos bendros vertybės ir stiprinama socialinė sanglauda, suteikiant daugiau galių visoms kartoms.

Norint užtikrinti teisingas vietas, reikia imtis tikslinių, vietos poreikiais grindžiamų veiksmų, kurie būtų vykdomi kartu su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir kuriais būtų stiprinamos jaunosios kartos galimybės, vietos bendruomenėse remiama vyresnių žmonių sveikata ir aktyvumas, skatinamas įvairių teritorijų keitimasis patirtimi ir populiarinamos iniciatyvos, kuriomis bendruomenėse stiprinami kartų tarpusavio ryšiai.

Kad padėtų užtikrinti teisingas vietas, Komisija imsis toliau nurodytų veiksmų.

1. Kartu su Regionų komitetu **pradės iniciatyvą „Ateities balsai“** ir pakvies vietas ir regionų valdžios institucijas dalyvauti formuojant jų regionų ateitį (kaip paskelbta Komunikate dėl Europos demokratijos skydo).
2. **Skatins įkvėpimą, tarpusavio ryšius ir rūpinimąsi vieni kitais: *mėg kartų partnerystės ryšius*** su bibliotekomis, muziejais, sporto organizacijomis ir bendruomenės centrais, taip pat įgyvendins kultūrinės, akademinės, kūrybinės, į ateitį orientuotas programas, pavyzdžiui:
 - a. vadovaudamasi Europos kultūros politikos kelrodžiu, skatins įvairių kartų kultūrinius mainus ir įtrauktį;
 - b. per 2026 m. Europos judumo savaitę atkreips dėmesį į visoms kartoms skirtus įtraukaus, prieinamo ir darniojo transporto sprendimus;
 - c. skatins įvairių kartų kartu vykdomą veiklą pasitelkdama sportą, ypač iniciatyvas, kuriomis suvienijamos kartos ir visų amžiaus grupių žmonėms sudaromos palankesnės sąlygos sportuoti ir užsiimti fizine veikla – šiuo tikslu teiks #BeActive ES sporto apdovanojimą kategorijoje „Kartų dialogas“.
3. Remdamasi *naუјојо еuрорiнiо bаuһаuзо iнiсiаtуvа* ir joje numatyta bendruomenės inicijuota veikla, taip pat pasinaudodama žiniomis apie viešųjų erdvių vaidmenį didinant demokratijos atsparumą, **apsaugos ir atkurs viešąsias erdves, kad būtų stiprinama socialinė sanglauda ir didinamas tvarumas.**

Įkvėpianti ES valstybių narių praktika

- Įgyvendinant **Europos masto projektą „Phōnē. Išgirskime mažumų kalbas“** (angl. *Phōnē - Giving Minority Languages a Voice*) daugiausia dėmesio skiriama kultūrų ir kalbų įvairovės skatinimui, padedant mažumų kalbomis kalbantiems asmenims visoje Europoje užmegzti ir palaikyti tarpusavio ryšius, populiarinant įvairių kartų istorijų pasakojimą ir bendruomenės teatro spektaklius.
- **Slovėnijoje įgyvendinant projektą „Europos literatūros pulsas“** į kitas kalbas verčiami ir populiarinami šiuolaikiniai Europos kūriniai. Siekiant puoselėti europinę tapatybę ir skatinti įtraukumą, įtraukiama visų amžiaus grupių auditorija, šiuo tikslu pasitelkiant kartų bendradarbiavimo veiklą ir skaitmeninę žiniasklaidą.
- **Visoje Europoje įgyvendinant programą „Europos paveldo savanoriai“** siekiama atgaivinti paveldo vietas rengiant tradicinių amatų praktinio mokymo kursus, suartinant įvairių kartų ir kultūrų atstovus ir demonstruojant tvarią paveldo praktiką, padedančią užtikrinti atsparumą klimato kaitai.
- **Prancūzijoje įgyvendinant projektą „La république des hyper voisins“** vieno Paryžiaus rajono gyventojai suburiami kartą per metus suorganizuoti renginį, į kurį visi kviečiami pabendrauti kartu valgant gatvėje.

5. Kartų tarpusavio teisingumo aspekto integravimas į visas ES politikos sritis

Kartų tarpusavio teisingumas – ne nauja politikos sritis. Tai raginimas atidžiau panagrinėti ilgalaikes esamų pasirinkimų pasekmes ir pasirūpinti, kad sąnaudos, rizika ar suvaržymai, siejami su šiandien mūsų priimamais sprendimais, nebūtų perduodami iš kartos į kartą.

Vienas iš pagrindinių šios strategijos tikslų – integruoti kartų tarpusavio teisingumo aspektą į politikos formavimą. Kartų tarpusavio teisingumas nebus veiksmingai užtikrinamas, jeigu į jį nebus sistemingai atsižvelgiama rengiant, įgyvendinant ir vertinant politiką. Todėl kartų tarpusavio teisingumas turėtų būti laikomas ne atskira politikos kryptimi, o pagrindiniu principu, kuriuo grindžiama visa mūsų politika ir išlaidos. Tam reikia, be kita ko, apsaugoti jaunimą ne tik pažangiai investuojant, bet ir pasirūpinant, kad jaunuoliams netektų grąžinti praeities skolų. Tam reikia ir priemonių, kuriomis būtų užtikrinta, kad reformos, kurių imamės šiandien, būtų parengtos įvertinus jų ilgalaikį poveikį. Tam taip pat reikia užtikrinti, kad formuojant politiką būtų skiriama dėmesio vyresnio amžiaus asmenų interesams. Į šiuos principus atsižvelgiama *daugiametėje finansinėje programoje* (visų pirma įgyvendinant „Europos socialinio fondo +“ programas²⁹) arba *Europos semestre* – ES ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistemoje, priimant tinkamas ir tvarias ilgalaikes reformas. Šiomis aplinkybėmis Europos Komisija, kaip darbdavė, gali rodyti pavyzdį ir stiprinti įsipareigojimus visiškai netoleruoti diskriminacijos dėl amžiaus ir skatinti kartų bendradarbiavimą darbo vietoje.

ES jau imasi veiksmų daugelyje sričių, siekdama užtikrinti didelį ilgalaikį poveikį. Todėl šio skyriaus tikslas – atkreipti dėmesį į sritis, kuriose visas kartas apimančio požiūrio integravimas suteikia aiškos vertės ir padeda didinti suderinamumą, taip pat ES veiksmų tvarumą ir legitimumą, atsižvelgiant į jos įsipareigojimus, prisiimtus pagal Paktą dėl ateities ir Deklaraciją dėl ateities kartų.

Konkurencingumo didinimas neišeikvojant išteklių

Kartų tarpusavio teisingumas priklauso nuo Europos gebėjimo ilgainiui išlaikyti savo konkurencingumą, novatoriškumą ir ekonomikos atsparumą. Siekiant užtikrinti ateities kartų gerovę, ekonomika turi augti nepereikvojant išteklių, nuo kurių priklauso ateities kartų gerovė. Investuojant į perspektyvius pramonės sektorius, Europoje kuriamos kokybiškos darbo vietos, stiprinamas tvarus konkurencingumas ir remiamas pirmavimas strateginio savarankiškumo ir tvirtos bei konkurencingos ekonomikos srityse. Ateities iššūkiams pritaikyta, tvari ekonominė ir pramonės politika, kuria skatinamos konkurencingos rinkos, yra nepaprastai svarbi kokybiškam užimtumui ir tvariems viešiesiems finansams užtikrinti. Taip pat labai svarbu investuoti į infrastruktūrą ir novatoriškas įmones, kad būtų galima išplėsti tiek dabartinės, tiek būsimų kartų galimybes³⁰. Konkurencingumas, didinant našumą, strateginį savarankiškumą ir remiant į ateitį orientuotų pramonės sektorių plėtrą, prisideda prie kartų tarpusavio teisingumo, nes užtikrinama, kad ateities kartos galėtų perimti tvirtą kapitalą, socialinius ir aplinkos išteklius, taip pat patikima ir pritaikoma ekonominė bazė.

²⁹ „Europos socialinio fondo +“ lėšomis gali būti remiama daug veiksmų, kuriais švelninamas demografinių pokyčių poveikis, pavyzdžiui, galimybės įsidarbinti (be kita ko, vyresnio amžiaus asmenų, jaunuolių ir moterų), galimybės naudotis vaikų priežiūros ir ilgalaikės priežiūros paslaugomis, gauti išsilavinimą ir ugdytis įgūdžius, taip pat vaiko garantijų sistemos ir Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimas. Orientavimasis į šiuos tikslus dar labiau sustiprintas Komisijos pasiūlymuose dėl kitos DFP, kuriais įtrauktas specialus ESF straipsnis dėl demografinių pokyčių.

³⁰ Žr., pavyzdžiui, *Europos pramonės strategiją, konkurencingumo kėlodį* arba *ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategiją*.

Investicijos į žmones ir tvirto Europos socialinio modelio skatinimas

Kartų tarpusavio teisingumas bus tvirtas tais atvejais, kai politika padės didinti žmonių gebėjimą dalyvauti, prisitaikyti ir planuoti visą savo gyvenimą. Tai reiškia, kad reikia patikimų socialinės apsaugos ir priežiūros sistemų, padedančių užtikrinti, kad kiekvienas asmuo bet kuriuo gyvenimo etapu galėtų pasikliauti teikiama parama, kai jos prireikia³¹.

Siekiant užtikrinti, kad visos kartos galėtų prisitaikyti prie ekonominių ir technologinių pokyčių, o vyresnio amžiaus darbuotojai – išlikti aktyvūs, labai svarbų vaidmenį atlieka **įgūdžiai ir mokymasis visą gyvenimą**. Tokiomis ES iniciatyvomis kaip *įgūdžių sąjunga* ir *Europos švietimo erdvė* valstybėms narėms padedama numatyti įgūdžių poreikius ir į juos reaguoti, skatinti kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą siekiant prailginti darbiningą amžių, mažinti skaitmeninių įgūdžių trūkumą, modernizuoti švietimo ir mokymo sistemas ir pririnkus pritraukti specialistų iš ne Europos šalių³². Įgyvendinant *Mėlynojo kilimo iniciatyvą*, įtrauktą į ES startuolių ir veiklą plečiančių įmonių strategiją, padedama pritraukti ir išlaikyti aukštos kvalifikacijos specialistus, studentus ir tyrėjus, papildant programą „*Rinkis Europą*“.

Didinant kartų tarpusavio teisingumą, stiprinant socialinę įtrauktį ir užtikrinant ilgalaikį tvarumą, svarbų vaidmenį atlieka **tvirta kultūros ir sporto politika**, kuria skatinamas visų amžiaus grupių asmenų dalyvavimas, solidarumas ir bendros vertybės.

Įgyvendinant tokias **ES programas kaip „Erasmus+“** remiamas visų amžiaus grupių asmenų įgūdžių ugdymas, aktyvus pilietiškumas ir mokymasis visą gyvenimą, padedama ugdyti socialines ir tarpkultūrines kompetencijas, kritinį mąstymą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis, taip pat, visų pirma pagal jos jaunimo paprogramę, skatinamas kartų tarpusavio teisingumas ir mokymasis. *Europos solidarumo korpusas*³³ padeda įvairių kartų savanorių grupėms vietos ir regionų lygmenimis įgyti įgūdžių, stiprinti bendrąsias kompetencijas ir puoselėti Europos vertybes, taip prisidėdamas prie didesnio kartų solidarumo ir jų tarpusavio teisingumo.

Būsto įperkamumas tapo ypač akivaizdžia visoms kartoms aktuali problema³⁴. Jaunuoliai vis dažniau susiduria su kliūtimis, trukdančiomis gauti socialinį, patogioje vietoje esantį ir įperkamą būstą, o daugelis vyresnio amžiaus asmenų gyvena netinkamomis sąlygomis arba izoliuotose vietovėse. ES veiksmais padedama spręsti šias problemas pasitelkiant investicijas, įgalinančias priemones, skatinamąsias reformas ir tikslines iniciatyvas, kuriomis didinamos galimybės įsigyti įperkamą ir tinkamą būstą, taip papildant nacionaliniu, regionų ir vietos lygmenimis dedamas pastangas.

Senėjant visuomenei taip pat kyla visoms kartoms aktualių klausimų dėl pensijų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros adekvatumo ir tvarumo, o šioje srityje užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą reiškia surasti adekvatumo ir fiskalinio tvarumo

³¹ Įgyvendinant tokias ES programas kaip „*ES – sveikatos labui*“ arba tokias iniciatyvas kaip *Kokybiškų darbo vietų kūrimo gairės*, būsima *Kovos su skurdu strategija*, sustiprinta *Europos vaiko garantijų sistema*, *Europos priežiūros strategija*, taip pat *Tarybos rekomendaciją dėl galimybės gauti įperkamas, kokybiškas ilgalaikės priežiūros paslaugas* siekiama didinti priežiūros prieinamumą ir remti slaugytojus, skatinti kurti kokybiškas darbo vietas, užtikrinti galimybes naudotis pagrindinėmis paslaugomis ir apsaugos priemonėmis ir nutraukti skurdo ciklą.

³² Komisijos 2025 m. priimtos *įgūdžių sąjungos* programos tikslas – padėti plėtoti kokybiškas, įtraukias ir pritaikomas švietimo, mokymo ir įgūdžių ugdymo sistemas, kad žmonės visoje Europoje įgytų įgūdžių, kurių jiems reikia norint klestėti, ir didinti ES konkurencingumą įgyvendinant tokias iniciatyvas kaip Pagrindinių įgūdžių rėmimo programa, ES mokytojų ir instruktorių darbotvarkė, Europos mokyklų aljansai ir 2030 m. skaitmeninio švietimo ir įgūdžių ateities veiksmų gairės.

³³ [Europos solidarumo korpusas](#) | [Europos jaunimo portalas](#).

³⁴ Europos piliečių forume kartų tarpusavio teisingumo klausimais atkreiptas dėmesys į *saugių namų, stiprių bendruomenių ir oraus gyvenimo svarbą visoms kartoms*.

pusiausvyrą³⁵. Norint spręsti problemas, kylančias dėl demografinių ir darbo rinkos pokyčių, reikia taikyti įvairias politikos priemones, be kita ko, stiprinti papildomų pensijų sistemą, kad pensininkai senatvėje gautų papildomų pajamų³⁶.

ES pasirengimo krizėms strategijoje³⁷, atsižvelgiant į S. Niinistō pranešimą „Saugesni kartu. Sąjungos visapusiškas pasirengimas“³⁸, skatinama vadovautis visos visuomenės įtraukimu grindžiamu požiūriu į pasirengimą ir saugumą ir numatyta imtis veiksmų, skirtų jaunesnėms ir vyresnėms kartoms bei pažeidžiamiems asmenims³⁹.

Europos demokratijos skydo ir ES pilietinės visuomenės strategijos tikslas – didinti demokratijos atsparumą laikantis visos visuomenės įtraukimu grindžiamo požiūrio, be kita ko, stiprinant piliečių dalyvavimą ir kartų ryšius⁴⁰. Apsaugant šiandienos demokratinės sistemos vientisumą padedama užtikrinti, kad ateities kartos galėtų perimti skaidrumo, dalyvavimo ir atskaitomybės principais grindžiamą politinę aplinką, o tai yra viena iš pagrindinių kartų tarpusavio teisingumo įgyvendinimo sąlygų.

Dvejopos pertvarkos skatinimas neviršijant planetos išgalių ribų

ES žaliaji ir skaitmeninė pertvarka daro aiškų poveikį įvairioms kartoms. Įgyvendinant šią pertvarką reikia persvarstyti, kaip ES naudoja išteklius, apsaugo savo sistemas, parengia darbuotojus, įmones ir piliečius, užtikrina konkurencingumą ir paiso ekologinių ribų, kuriose turės gyventi ateities kartos.

ES klimato ir aplinkos politika yra ES veiksmų, kuriais siekiama apsaugoti planetą ir ją išlaikyti ateities kartoms, pagrindas. Kartų aspektai yra neatsiejama klimato politikos dalis, nes bet koks delsimas imtis veiksmų reiškia, kad ateities kartoms teks patirti didesnes išlaidas. Įgyvendinant tokias pavyzdines iniciatyvas kaip *Europos žaliasis kursas* ir *Europos vandenynų paktas* siekiama užtikrinti poveikio klimatui neutralumą, mažinti išmetamųjų teršalų kiekį, ribotų išteklių naudojimo mastą ir taršą, didinti žiedžiškumą, apsaugoti biologinę įvairovę ir remti visų sektorių žaliąją pertvarką, kad būtų sukurta konkurencinga ekonomika. ES kosmoso įrenginiai, pavyzdžiui, naudojami pagal programą „Copernicus“ ir priklausantys sistemai GALILEO, teikia neprilygstamo tikslumo duomenis ir suteikia galimybę stebėti padėtį ir priimti pagrįstus sprendimus. *Europos klimato pakto* sistemoje suburiamos bendruomenės, organizacijos ir pavieniai asmenys iš visos ES ir įvairių kartų, kad jie galėtų keistis geriausia praktika, kurti klimato srities sprendimus ir padėti formuoti švarią ir klestinčią Europą. *ES pasirengimo krizėms strategijoje* raginama remti savanorišką veiklą ir stiprinti pilietiškumo bei pasirengimo įgūdžius. *Teisingos pertvarkos mechanizmas*, įskaitant *Teisingos pertvarkos fondą* ir *Teisingos pertvarkos platformą*, taip pat *Socialinis klimato fondas* padeda užkirsti kelią naujos nelygybės atsiradimui – šių priemonių lėšomis remiami regionai, bendruomenės, pažeidžiami namų ūkiai, transporto naudotojai ir mažosios įmonės, kuriems pertvarka daro didžiausią poveikį, užtikrinant, kad poveikio klimatui neutralumo srityje nė vienas nebūtų

³⁵ 2027 m. Komisija paskelbs keletą socialinės apsaugos sistemų ataskaitų. Ataskaitoje dėl tinkamos socialinės apsaugos senatvėje bus integruotai analizuojama, kaip Europos socialinės apsaugos sistemos padeda išlaikyti vyresnio amžiaus gyventojų gyvenimo lygį įgyvendinant pensijų, ilgalaikės priežiūros ir susijusią politiką, o 2027 m. ataskaitoje dėl senėjimo daugiausia dėmesio bus skiriama prognozėms, padedančioms nustatyti ilgalaikį visuomenės senėjimo poveikį ekonomikai ir biudžetui laikotarpiu iki 2080 m.

³⁶ 2025 m. lapkričio mėn. Komisija paskelbė keletą iniciatyvų, kuriomis siekiama skatinti valstybėse narėse kurti papildomų pensijų sistemas ir jomis naudotis, įskaitant *Komisijos rekomendaciją dėl pensijų sekimo sistemų, pensijų rodiklių suvestinių ir automatinio įtraukimo*, C(2025) 9300 final.

³⁷ *ES pasirengimo krizėms strategija*.

³⁸ „Saugesni kartu. Sąjungos visapusiškas pasirengimas“ – Europos Komisija.

³⁹ Žr., pavyzdžiui, 29 veiksmą dėl mokyklų ugdymo programų, 30 veiksmą dėl jaunimo programų ir 27 veiksmą dėl informuotumo apie riziką ir grėsmes, apimančių pažeidžiamų asmenų komponentą.

⁴⁰ *Europos demokratijos skydas ir ES pilietinės visuomenės strategija*.

paliktas nuošalyje⁴¹. Imantis tokių iniciatyvų kaip *Atlanto vandenyno mokslinių tyrimų ir inovacijų aljanso Mėlynoji kartų programa* ir *ES jaunimo ambasadorių bioekonomikos srityje programa* jaunimui suteikiama daugiau galių dalyvauti diskusijose vandenynų ir vandens, tvarių maisto sistemų ir bioekonomikos politikos klausimais. Pagal *Hidrologinio atsparumo strategiją* numatyta būsimoje ES hidrologinio atsparumo suinteresuotųjų subjektų platformoje skirti vietų jaunimo atstovams.

Vykstant skaitmeninei transformacijai ir įsitvirtinant dirbtiniam intelektui (DI) Europoje atsiranda įvairių galimybių didinti jos piliečių gerovę, skatinti tvarias inovacijas, stiprinti Europos mokslo sistemą ir didinti jos konkurencingumą. ES skaitmeninės srities ir įgūdžių ugdymo iniciatyvomis padedama siekti šių tikslų remiant skaitmeninį raštingumą, teisingą užimtumo statuso keitimą ir atsakingą DI naudojimą tokiais būdais, kurie yra labai svarbūs formuojant ateities darbo jėgą. ES taip pat kuria palankią ekosistemą, kad paskatintų tokių naujų technologijų kaip DI, neurotechnologijos ir kvantinės technologijos proveržio inovacijas, kurios būtų orientuotos į žmogų, etiškos ir grindžiamos teisėmis⁴². Todėl, siekiant garantuoti kartų tarpusavio teisingumą skaitmeniniame amžiuje, reikia užtikrinti plataus masto prieigą prie skaitmeninės infrastruktūros, įtraukų visų amžiaus grupių, ypač vyresnio amžiaus asmenų, įgūdžių ugdymą, taip pat į žmogų orientuotą DI ir inovacijų diegimą, kuris padėtų, užuot didinus atskirtį, suteikti daugiau galimybių⁴³. Atsižvelgdama į tai, Komisija pradėjo bandomąją programą, kurią įgyvendinant įvairių kartų gebėjimo naudotis žiniasklaidos priemonėmis ugdymo projektams skiriamos nedidelės dotacijos.

Kosmoso technologijos padeda užtikrinti galimybes naudotis esminėmis paslaugomis, ekonomikos augimą ir aplinkos atsparumą. Šiuo metu kosmoso erdvė tampa vis labiau perpildyta, todėl didėja rizika mūsų kosmoso įrenginiams ir saugumui. Tokios iniciatyvos kaip *ES kosmoso aktas* ir *Kosmoso ekonomikos vizija* yra labai svarbios siekiant užtikrinti, kad kosmosas ateities kartoms išliktų saugus, patikimas ir tvarus.

Poveikio užtikrinimas imantis veiksmų vietos ir pasaulio lygmenimis

Užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą tampa ypač svarbu tais atvejais, kai iškyla pavojus pragyvenimo šaltiniams, ištekliams ir galybėms. Žemės ūkio, žuvininkystės ir kaimo sektoriuose dėl senėjančios darbo jėgos ir didelių kliūčių patekti į rinką kyla grėsmė ilgalaikiam jų gyvybingumui. Įgyvendinant ES politiką kartų kaita remiama didinant galimybes naudotis žemės ir jūros ištekliais, gauti finansavimą, mokytis ir perduoti žinias, taip pat atgaivinant kaimo ir pakrantės vietas, kad jose jaunimas galėtų kurti perspektyvią ateitį⁴⁴.

Vietos ir regionų lygmenimis stiprios, tvirtos tarpusavio ryšius palaikančios bendruomenės padeda ilgalaikę politiką paversti praktine patirtimi: jos skatina įvairių amžiaus grupių asmenų bendradarbiavimą, didina įtrauktį ir mažina izoliaciją, ypač vykstant demografiniams

⁴¹ 2025 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė pirmąją *rekomendaciją dėl transporto nepritekliaus problemos sprendimo*. Joje atkreipiamas dėmesys į itin svarbų transporto vaidmenį skatinant ekonominę plėtrą, gerovę ir socialinį sąžiningumą, nes jis padeda pasiekti kokybiškas darbo vietas, be kita ko, asmenims, kuriems gresia skurdas ir socialinė atskirtis, ir tam tikroms pažeidžiamoms visuomenės grupėms, taip pat į jo indėlį didinant kartų tarpusavio teisingumą ir solidarumą.

⁴² Žr., pavyzdžiui, *Reglamentą (ES) 2024/1689*, kuriuo užtikrinama, kad DI sistemos būtų saugios, patikimos ir kad jas taikant būtų gerbiamos pagrindinės teisės, kartu skatinant inovacijas.

⁴³ Europos piliečių forume kartų tarpusavio teisingumo klausimais pabrėžta, kad svarbu nustatyti DI naudojimo ribas, kad būtų užtikrinta atsakinga prieiga, etikos standartai ir sumažinta galima rizika.

⁴⁴ *Kartų kaitos žemės ūkyje strategija* siekiama du kartus padidinti jaunųjų ir naujų ūkininkų dalį ir taip užtikrinti, kad žemės ūkis išliktų novatoriškas, konkurencingas ir atsparus. Ji taip pat atitinka Europos piliečių forumo kartų tarpusavio teisingumo klausimais rekomendacijas, kuriose pabrėžta, kaip svarbu stiprinti tvarų ūkininkavimą teikiant didesnę ES finansinę paramą ir užtikrinant apsirūpinimo maistu saugumą bei savarankiškumą. Kartų kaitos klausimas su vandenynais susijusio užimtumo sektoriuje bus nagrinėjamas rengiant *2040 m. žvejybos ir akvakultūros sektorių viziją* (2026 m.) ir *Mėlynąją kartų kaitos strategiją* (2027 m.).

pokyčiams⁴⁵, urbanizacijai⁴⁶ ar esant nepalankioms teritorinėms sąlygoms. Paslaugų, judumo galimybių, bendrų viešųjų erdvių, vietos socialinės ir kultūros infrastruktūros prieinamumas turi įtakos tam, ar skirtingų kartų žmonės galės visapusiškai dalyvauti ekonominiame, socialiniame ir demokratiname gyvenime. ES veiksmams, ypač įgyvendinant sanglaudos ir žemės ūkio politiką, nacionalinėms, regioninėms ir vietos institucijoms padedama didinti bendruomenių atsparumą, šiuo tikslu imantis teritorinių investicijų, vykdant įtraukią miesto, pakrantės ir kaimo vietovių plėtrą⁴⁷ ir užtikrinant geresnes galimybes naudotis paslaugomis. Jais siekiama užtikrinti *teisę gyventi* ir klestėti tose vietose, kurias žmonės vadina savo namais.

Pasauliniu lygmeniu ES požiūris grindžiamas neseniai priimtais daugiašaliais įsipareigojimais. JT aukščiausiojo lygio susitikime dėl ateities ES ir jos valstybės narės patvirtino Paktą dėl ateities ir Deklaraciją dėl ateities kartų, kuriuose pabrėžiama, kad siekiant taikos svarbu vadovautis daugiašališkumo principu ir skatinti taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką, šioje srityje JT atliekant pagrindinį vaidmenį⁴⁸. Iš naujausių apklausų ir diskusijų Europos piliečių forumuose matyti, kad ES *saugumas ir gynyba* yra vieni iš svarbiausių europiečiams, ypač jaunuoliams, susirūpinimą keliančių klausimų. Užtikrinti ES strateginį savarankiškumą, kai jos piliečiams garantuojamas saugumas ir taika ir dėl nestabilumo, priklausomybės ir konfliktų nevaržomos jų galimybės, yra visoms dabartinėms ir būsimoms kartoms naudinga investicija. Įgyvendinant ES išorės investicijų strategiją „*Global Gateway*“ užtikrinama, kad ilgalaikės investicijos padėtų siekti kartų tarpusavio teisingumo principu grindžiamų šalių partnerių viešosios politikos tikslų, skatinant vietos įgūdžius, jaunimo dalyvavimą, profesinį rengimą ir mokymą bei deramas darbo vietas, prisidedant prie ekologiškesnės ir sveikesnės visuomenės kūrimo ir mažinant daugialypę nelygybę. ES pasaulinio masto veiksmų klimato srityje tikslas – sutelkti tarptautinį bendradarbiavimą, kad būtų įgyvendintas Paryžiaus susitarimas ir ateities kartoms užtikrinta tvari aplinka.

Santykių su platesnio masto ES kaimynystę stiprinimas ir gynybos parengties bei pajėgumų plėtojimas pasitelkiant Europos saugumo veiksmų priemonę (SAFE) yra investicijos į taikią ateitį. Įgyvendinant bendradarbiavimo programas, pavyzdžiui, *Viduržemio jūros regiono paktą*, remiamos bendros iniciatyvos, kuriomis skatinamos investicijos į įgūdžius, ekonominį vystymąsi, atsparumą ir socialinę sanglaudą visame regione, pripažįstant, kad diegiant inovacijas ir kuriant bendrą gerovę žmonės, ypač jaunimas, atlieka labai svarbų vaidmenį.

ES plėtra taip pat yra viena iš svarbiausių ES ilgalaikių investicijų. Patikimas, teisingas ir nuopelnais grindžiamas plėtros procesas padeda stiprinti taiką, stabilumą ir galimybes, taip pat plėtoti jaunimo ateities perspektyvas tiek dabartinėse valstybėse narėse, tiek šalyse kandidatėse ir potencialiose šalyse kandidatėse. Šiuo požiūriu plėtra yra ne tik geopolitinis įsipareigojimas, bet ir įsipareigojimas įvairių kartų atžvilgiu. Atsižvelgiant į Komisijos tikslus, šalys kandidatės ir potencialios šalys kandidatės, kai tai bus įmanoma ir įgyvendinama, bus pakviestos kartu su ES valstybėmis narėmis dalyvauti įgyvendinant šioje strategijoje pristatytus veiksmus.

⁴⁵ 2023 m. *demografijos priemonių rinkinyje* atkreipiamas dėmesys į riziką ilgalaikiam ES konkurencingumui, kylančią dėl senėjančios ES visuomenės. Jame ES priemonės derinamos su nacionaline ir regionine politika, siekiant suteikti galių visoms kartoms įgyvendinti su savo gyvenimu susijusius sprendimus ir išnaudoti savo potencialą ekonomikos sistemoje ir apskritai visuomenėje.

⁴⁶ 2025 m. *ES miestų darbotvarkėje* siekiama stiprinti ES politikos teritorinius ir miestų aspektus ir optimizuoti esamą paramą miesto vietovėms. Be to, vykdant programos „*Europos horizontas*“ *Neutralaus poveikio klimatui ir pažangiųjų miestų misiją* stiprinamas visuomenės atsparumas ir inovacijos, itin daug dėmesio skiriant piliečių dalyvavimui ir įvairius suinteresuotuosius subjektus įtraukiančiam valdymui.

⁴⁷ Siekdama užtikrinti, kad kaimo vietovės ir toliau galėtų atlikti šias svarbias funkcijas, Europos Komisija 2025 m. paskelbė *ilgalaikę ES kaimo vietovių viziją* iki 2040 m. Panašios pakrantės bendruomenėms ir saloms skirtos strategijos turėtų būti paskelbtos 2026 m.

⁴⁸ Europos piliečių forumo kartų tarpusavio teisingumo klausimais pabrėžta, kad svarbu *stiprinti diplomatiją ir ES, kaip taikos sergėtojos, vaidmenį, nes tai yra pagrindinės konfliktų sprendimo priemonės*.

6. Tolesni veiksmai. Bendradarbiavimas siekiant užtikrinti kartų tarpusavio teisingumą

Kartų tarpusavio teisingumas yra ne viena politikos sritis, o politikos formavimo būdas, kai nuosekliai atsižvelgiama į ilgalaikį poveikį ir siekiama užtikrinti, kad šiandien priimami sprendimai, užuot pakenkę būsimai gerovei, padėtų ją didinti.

Kartų tarpusavio teisingumui didinti reikia ne vienkartinės reformos, o **apgalvotų ir ilgalaikių pastangų**. Tam reikalingi kartotiniai, apgalvoti ir pritaikomi metodai, kuriuos būtų galima plėtoti atsižvelgiant į kintančius poreikius, įrodymus ir aplinkybes ir kurie būtų integruoti į esamus politikos formavimo procesus.

Šiame procese Europos Komisija gali rodyti pavyzdį: taikyti savo propaguojamus principus ir veiksmingai naudotis esamomis priemonėmis, kad ilgalaikę perspektyvą geriau integruotų į savo darbą. Pažanga priklausys nuo ES institucijų tarpusavio bendradarbiavimo ir bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis, taip pat nuo įsitraukimo regionų ir vietos lygmenimis.

Į kartų tarpusavio teisingumo principą jau atsižvelgiama įvairiose ES iniciatyvose, praktikoje ir politikos sprendimuose. Šioje strategijoje remiamasi šia esama padėtimi, padedant užtikrinti didesnę suderinamumą, matomumą ir keitimąsi patirtimi, taip pat skatinant apsvaistyti, kaip esamose sistemose būtų galima sustiprinti ilgalaikes perspektyvas.

Komisija ragina Europos Parlamentą ir ES Tarybą, turint omenyje savo atitinkamas funkcijas, apsvarstyti, kaip formuojant politiką būtų galima labiau atsižvelgti į kartų aspektus. ES valstybės narės raginamos, atsižvelgiant į nacionalines aplinkybes ir kompetenciją, perspektyvinį mąstymą toliau integruoti į viešųjų sprendimų priėmimo procesą ir didinti informuotumą apie įvairius kartų tarpusavio teisingumo aspektus.

Stiprindama šiuos metodus, ES gali nuo principų pereiti prie nuoseklesnės praktikos ir didinti viešosios politikos pajėgumus dabartinius poreikius suderinti su būsimais įsipareigojimais bei padėti užtikrinti geresnius rezultatus dabartinei ir būsimoms kartoms.